

PİYANO EĞİTİMİNDE KULLANILAN ETÜDLERİN İNCELENMESİ

Dr. Zeynep Oya ÜNAL, Marmara Üniversitesi

1. Giriş

Müzik eğitiminde belirli zorlukları, güçlükleri yenmek üzere hazırlanan çalışma parçalarına etüd denir. Piyano etüdları, içinde çalgı tekniğinin değişik güçlüklerini barındıran başlangıç seviyelerindeki egzersizlerden oluşabileceği gibi, ustalık düzeyinde çalma becerisi gerektiren eserlerden de oluşabilir.

“Etüdün belli bir formu yoktur. İki ya da üç bölümlü şarkı, bazen de Rondo formunda yazılmasına karşın çoğunluğu özgün formdadır.” (Say, 2009:189)

“Piyano eğitiminin daha başlangıcından itibaren teknik becerilerin doğru olarak geliştirilmesi, öğrencilerin etkili ve duyarlı çalmalarını sağlayacak bir yaklaşım olarak görülmektedir. Çünkü piyano eğitiminin temel amacı uygun teknik yardımıyla eserlerin kendi temposunda ve doğru bir ifadeyle çalınmasını sağlamak olmalıdır. Diğer bir deyişle, elde edilen piyano tekniği, müzikal ifade için anahtar, yorum için ise bir araç olarak kabul edilmelidir.” (Fink, 1992:4, aktaran, Ekinci, 2004:50)

“Öğrenme ilkelerinde alıştırma (egzersiz), özellikle beceri konularının öğrenilmesi için büyük bir değer taşır. Alıştırma olmadan, hemen hemen hiçbir beceri kazanılmaz.” (Binbaşıoğlu, 1995:363)

Piyano çalma becerisinin kazanılabilmesi için de alışırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Gerek piyanoya yeni başlayan öğrencilerin, gerekse ileri seviyelerdeki öğrencilerin, piyano çalarken karşılaştıkları güçlüklerle göre uygun egzersizleri içeren teknik çalışma parçalarına ihtiyaçları vardır.

“Technique sözcüğü Yunancadaki Tekhnikos sözcüğünden Fransızcaya geçmiştir. Bu sözcük de tekhne sözcüğünden gelir ki anlamı sanattır. (Şen, s.21)

Piyano tekniğiyle ilgili tanımları incelediğimizde Pamir; piyano tekniğinin fiziksel, ruhsal ve sinirsel koşulların uyum gösterebilmesi bilimidir şeklinde ifade etmiştir. Leber ve Stark’a göre piyano tekniği; enstrümandan doğru yapıda, güzel zengin ton ve nüansın sağlanması yeteneğidir. Küçük ise piyano tekniğini tanımlarken, piyano çalma eylemine doğrudan katılan piyanistlik elemanların uyumudur şeklinde ifade etmiştir.

Tekniği güçlü bir piyanist çaldığı eseri doğru yorumlayıp dinleyici ve besteci arasındaki köprü kurabilir.

Piyano çalarken karşılaşılan teknik güçlüklerin giderilebilmesi için etüdlere ihtiyaç duyulmaktadır. “Düzgün icra edilen bir etüd, dinleyicide, ilerlemiş bir yeteneği ve kontrollü bir parlaklığı çağrıştırmaktadır. Etüd piyanistin parmak becerisini, koordinasyonunu ve fiziksel dayanıklılığını geliştirmeyi amaçlamaktadır. 19.yüzyıl boyunca piyanoyu ciddi ve profesyonelce çalan, ya da öğreten pek çok besteci ve öğretmen, on ikili yirmi dördü, ya da ellili etüd setleri yayınlamıştı. Bu alanda en yüksek sayıya ulaşan kişi Viyana’lı carl Czerny’di. Piyano konserlerindeki gösteri unsuru da, etüdlere gelişmesinde önemli rol oynamıştır.” (Gültek, 2007:183)

“Piyano tekniği ile ilgili, geçmişte yaşanan tüm deneyimlerden, ileri sürülen tüm yaklaşım ve düşüncelerden günümüzde yararlanıldığı görülmektedir. Bu düşünce ve yaklaşımlar, esasında tarih boyunca her alanda hep görülen, en iyiyi, en güzeli ve en yararlıyı bulma çabalarıdır. Çalgının teknolojik olarak gelişmesi, eserlerin büyümesi, ifade anlayışındaki dönem dönem görülen farklılıklar, çalma tekniklerindeki gelişme, değişme, hatta geçmiş çağlara dönüp geri gelmeler hep aynı paralelde olup biten arayışlardır.” (Küçük, 2003:199)

1.1. Araştırmanın Amacı

Piyano eğitiminde kullanılan etüd kitaplarının incelenmesi.

Literatürde farklı bestecilere ait, çeşitli seviyeler için yazılmış çok sayıda piyano etüdü bulunmaktadır. Ancak etüd kitapları incelendiğinde çoğu kez teknik çalışmaların sistemli bir biçimde ardına sıralanmadığı gözlemlenmektedir. Yapılan çalışmayla etüdler içerdikleri teknik çalışmalar bakımından incelenmiştir. Araştırmada piyano eğitiminde kullanılan Czerny op.599, Czerny op.299, Czerny op.136, Czerny op.636, Duvernoy op.176, Berens op.61, Burgmüller op.100 incelenmiş ve araştırma belirlenen etüd kitapları ile sınırlı tutulmuştur.

Piyano etüdlerini incelediğimiz zaman etüdlerin bir kısmının özellikle belirli teknik güçlükler için hazırlandığı, bazılarının ise birden fazla farklı teknik güçlükleri kapsadığı gözlemlenmiştir. Bu teknik güçlükler için hazırlanan çalışmaları şöyle sıralayabiliriz:

1. Üçlü aralıklar için yapılan çalışmalar
2. Altılı aralıklar için yapılan çalışmalar
3. Akor çalışmaları
4. 3 zamanlı kırık arpej çalışmaları
5. Alberti bası ile ilgili çalışmalar
6. Staccato çalışmaları
7. Tutulan notalar ile ilgili çalışmalar
8. Eşitlik ve hız kazandıran çalışmalar
9. Sağ el ile ilgili çalışmalar
10. Sol el ile ilgili çalışmalar
11. İki elin bağımsızlığı ile ilgili çalışmalar

12. Gam çalışmaları
13. 4.ve 5. Parmaklar için yapılan çalışmalar
14. Süslemeler ile ilgili çalışmalar
15. Arpej çalışmaları
16. Kromatik çalışmalar
17. Oktav çalışmaları
18. Ton değişimi ile ilgili çalışmalar
19. Triole çalışmaları

Araştırmada toplam 354 etüd incelenmiştir. Araştırmaya etüd kitaplarındaki eserlerin tonlarına göre ayrılımlarıyla başlanmıştır. Daha sonra etüdler içerdikleri teknik güçlükler göre gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmadan sonra her etüd bulunduğu teknik güçlüğü göre, başlangıç (1), orta (2) ve ileri (3) olmak üzere üç seviyeye ayrılmıştır. Bu seviyelendirme yapılırken, Marmara Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında’ki piyano eğitimi dersi seviyeleri baz alınmıştır. Bazı etüdlerin birden fazla teknik güçlüğü içerdiği gözlemlenmiş bu tip etüdlerde yoğunluk hangi çalışma üzerinde etüd o çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Araştırmada Etüdlerin içinde bulunan tenik güçlükler göre veri tabanı oluşturulmuştur. Daha sonra her etüd içinde hangi tür çalışmalar uygulanıyorsa o çalışma grubuna dahil edilmiştir.

2. Sonuçlar

Araştırmada etüdler seviyelerine göre incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 1. Etüd Kitaplarının Seviyelerine Göre Gruplanması

Eser	Seviye	Toplam seviye	Toplam
Czerny Op. 139	1	20	100
	2	46	
	3	34	
	1	-	
Czerny Op. 299	2	2	40
	3	38	
	1	34	
Czerny Op. 599	2	57	100
	3	9	
	1	-	
Czerny Op. 636	2	-	24
	3	24	
	1	-	
Duvernoy Op. 176	2	24	25
	3	1	
	1	7	
F. Burgmüller Op. 100	2	18	25
	3	-	
	1	-	
H. Berens Op. 61	2	2	40
	3	38	
	1	-	
Tüm eserlerin toplamı			354

Czerny op.139 kitabındaki toplam 100 eserden birinci seviyedeki eserlerin sayısı 20, ikinci seviyedeki eserlerin sayısı 46, üçüncü seviyedeki eserlerin sayısı ise 34 adettir. Czerny op. 299 kitabındaki toplam 40 eserden birinci seviyede uygulanabilecek esere rastlanmamıştır. Bu kitaptaki ikinci seviye eserlerin sayısı 2, üçüncü seviye eserlerin sayısı ise 38 adettir. Czerny op.599 kitabındaki toplam 100 eserden, birinci seviyedeki eserlerin sayısı 34 ikinci seviyedeki eserlerin sayısı 57, üçüncü seviyedeki eserlerin sayısı ise 9 adettir. Czerny op.636 kitabındaki toplam 24 eserden hepsi üçüncü seviyede bulunmaktadır. Duvernoy op. 176 kitabındaki toplam 25 eserden 1 tanesi üçüncü seviyede, 24 tanesi ikinci seviyede olup, birinci seviyede eser bulunmamaktadır. Burgmüller op. 100 kitabındaki toplam 25 eserden 7 tanesi birinci, 18 tanesi ikinci seviyede olup, üçüncü seviyede esere rastlanmamıştır. Berens op.61 kitabındaki 40 eserden 2 tanesi ikinci seviye, 38 tanesi üçüncü seviye olup birinci seviyede eser bulunmamıştır. Sonuç olarak Czerny op. 139 etüd kitabında her seviyeden eserlere yer verirken, op.299 ve op.636 kitaplarında ileri seviyede eserlere yer vermiş, op.599 kitabında orta seviyede yoğunlaşmıştır. Duvernoy op.176 ve Burgmüller op.100 kitapları orta seviyedeki etüdlere yer verirken, Berens op.100 ise ileri seviyeli etüdlere yer vermiştir.

Tablo 2. Birinci Seviye Etüdlerin İçinde Bulunan Çalışmalar

1. SEVİYE	3 hü aralık Ç.	26	61 ESER
	6 hü aralık Ç.	6	
	Akorlar	23	
	3 Zamanlı kırık arpej Ç.	7	
	Alberti	4	
	Stacc.	20	
	Tutulan sesler	9	
	İki el eşitlik ve hız Ç.	3	
	Sağ el hız kazandıran Ç.	17	
	Sol el hız kazandıran Ç.	4	
	İki elin bağımsızlığı Ç.	7	
	Gamilar	7	
	4. ve 5. parmak Ç.	1	
	Süslemeler	1	
	Arpej	4	
	Kromatik çalışmalar	0	
	Oktav Ç.	2	
	Ton değişimi Ç.	0	
	Triolet Ç.	4	
<i>Do majör, Fa majör, Sol majör</i>			

Tablo 3. İkinci Seviye Etüdlerin İçinde Bulunan Çalışmalar

2. SEVİYE	3 hü aralık Ç.	33	149 ESER
	6 hü aralık Ç.	15	
	Akorlar	58	
	3 Zamanlı kırık arpej Ç.	8	
	Alberti	5	
	Stacc.	44	
	Tutulan sesler	48	
	İki el eşitlik ve hız Ç.	21	
	Sağ el için hız kazandıran Ç.	40	
	Sol el için hız kazandıran Ç.	18	
	İki elin bağımsızlığı Ç.	6	
	Gamilar	25	
	4. ve 5. parmak Ç.	0	
	Süslemeler	36	
	Arpej	5	
	Kromatik çalışmalar	4	
	Oktav Ç.	8	
	Ton değişimi Ç.	1	
	Triolet Ç.	11	
<i>Do maj, Do min, Fa maj, Lab maj, La maj, La min, Mi maj, Mi min, Re maj, Re min, Sib maj, Si maj, Si min, Sol maj, Sol min</i>			

Tablo 4. Üçüncü Seviye Etüdlerin İçinde Bulunan Çalışmalar

3. SEVİYE	3'lü aralık Ç.	44	144 ESER
	6'lü aralık Ç.	6	
	Akorlar	60	
	3 Zamanlı kırık arpej Ç.	4	
	Albort	1	
	Stac.	44	
	Tutulan sesler	63	
	Bö el için hız kazandıran Ç.	38	
	Sağ el için hız kazandıran Ç.	91	
	Sol el için hız kazandıran Ç.	49	
	İki elin bağımsızlığı Ç.	10	
	Gamlar	33	
	4. ve 5. parmak Ç.	3	
	Süslemeler	26	
	Arpej	23	
	Kromatik çalışmalar	7	
	Oktav Ç.	45	
	Ton değışimi Ç.	8	
	Triole Ç.	7	
Do maj, Do min, Do# maj, Do# min, Fa maj, Fa min, Fa# min, Lab maj, La maj, La min, Mib maj, Mib min, Mi maj, Mi min, Reb maj, Re maj, Re min, Sib maj, Sib min, Si maj, Sol maj, Sol min			

Birinci seviyedeki 61 eseri incelediğimizde, kullanılan tonların Do majör, Sol majör ve Fa majör olduğunu görüyoruz. İkinci seviyedeki 149 eseri incelediğimizde ise kullanılan tonlar; Do majör, Sol majör, Re majör, La majör, Mi majör, Si majör, Fa majör, Sib majör, Mib majör, Lab majör, Reb majör, la minör, mi minör, si minör, sol minör ve do minör. Üçüncü seviyedeki 144 eserde kullanılan tonlar ise; Do maj, Do min, Do# maj, Do# min, Fa maj, Fa min, Fa# min, Lab maj, La maj, La min, Mib maj, Mib min, Mi maj, Mi min, Reb maj, Re maj, Re min, Sib maj, Sib min, Si maj, Sol maj, Sol minördür.

İncelenen her 3 seviyede sağ el için hız kazandıran etüdler çoğunluktadır. 1. seviyedeki etüdler incelendiğinde en çok kullanılan teknik çalışmanın 3'lü aralık, akor ve stac. çalışmaları olduğu gözlemlenmiştir.

2. seviye etüdlerde en çok kullanılan teknik çalışmalar sırasıyla 58 eserle akorlar, 53 eserle 3'lü aralıklar, 48 eserle tutulan sesler, 44 eserle stac. çalışmaları, 40 eserle sağ el hız kazandıran çalışmalar ve 38 eserle süslemeler ile 25 eserle gam çalışmalarıdır.

3. seviye etüdler incelendiğinde en çok kullanılan teknik çalışmaların sağ el hız kazandıran çalışmalar, tutulan sesler, akor çalışmalar, sol el hız kazandıran çalışmalar ve oktav çalışmaları olduğu gözlemlenmiştir.

Üç seviye arasında oktav ve kromatik çalışmalarının en çok 3. Seviye etüdlerde olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 5. En Çok Teknik Çalışmayı İçinde Barındıran Etüdler

Eser Adı	İki	Tutulu	Seviye	3A	6A	Akorlar	3 Zamanlı kırık aralık Ç.	Akorlar	Stac	Tutulan sesler	İki el için hız kazandıran Ç.	Sağ el Ç.	Sol el Ç.	İki elin bağımsızlığı Ç.	Gamlar	4. ve 5. parmak Ç.	Süslemeler	Arpej	Kromatik Çalışmalar	Oktav Ç.	Ton değışimi Ç.	Triole Ç.
Czerny Op. 299	8	SolM	3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Czerny Op. 298	31	SolM	3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Czerny Op. 296	38	SolM	3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Czerny Op. 295	40	SolM	3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Czerny Op. 509	45	SolM	2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
H. Basses Op. 41	16	DolM	3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

İncelenen etüdlerden en çok teknik çalışmayı içinde barındıran eserin Czerny op.299 no.38 olduğu tespit edilmiştir. Bu etüd, 3. seviye olup içinde üçlü aralık, akor, staccato, tutulan sesler, süslemeler, oktav çalışmaları, iki el hız kazandıran çalışmalar, sağ el ve sol el çalışmalarını barındırır.

Tablo 6. İçinde Gam Çalışması Bulunan Etüdlerin Tonlarına ve Seviyelerine Göre İncelenmesi

			Eser Adı	No	Tonu	Seviyesi
Gamlar	Do maj	23	Czerny Op. 139	19	DuM	1
	Fa maj	3	Czerny Op. 139	29	SolM	2
	La b. maj	1	Czerny Op. 139	26	ReM	2
	La maj	4	Czerny Op. 139	34	Maj	3
	La min	3	Czerny Op. 139	35	Faj	2
	Mi b. maj	5	Czerny Op. 139	31	DuM	3
	Mi maj	4	Czerny Op. 139	39	SolM	2
	Mi min	3	Czerny Op. 139	71	SolM	3
	Re maj	9	Czerny Op. 139	75	Solmin	2
	Si maj	2	Czerny Op. 139	79	Solmin	2
	Si min	1	Czerny Op. 139	77	DuM	3
	Sib. maj	2	Czerny Op. 139	81	SibM	3
	Sol maj	9	Czerny Op. 139	83	Maj	3
	Sol min	1	Czerny Op. 139	85	Maj	3
			Czerny Op. 139	95	LaM	3
			Czerny Op. 139	97	ReM	3
			Czerny Op. 139	100	Maj	3
Gamlar			Czerny Op. 299	1	DuM	2
			Czerny Op. 299	2	DuM	2
			Czerny Op. 299	5	DuM	3
			Czerny Op. 299	15	DuM	3
			Czerny Op. 299	25	Maj	3
			Czerny Op. 299	29	DuM	3
			Czerny Op. 299	29	Maj	3
			Czerny Op. 299	36	DuM	3
			Czerny Op. 599	19	DuM	1
			Czerny Op. 599	22	DuM	1
			Czerny Op. 599	26	DuM	1
			Czerny Op. 599	27	DuM	1
			Czerny Op. 599	48	SibM	2
			Czerny Op. 599	50	ReM	2
			Czerny Op. 599	55	SolM	2
			Czerny Op. 599	57	DuM	2
			Czerny Op. 599	61	DuM	2
			Czerny Op. 599	69	ReM	2
			Czerny Op. 599	70	Maj	3
			Czerny Op. 599	80	DuM	3
			Czerny Op. 599	84	Maj	3
			Czerny Op. 599	87	SolM	3
			Czerny Op. 599	90	SibM	3
			Czerny Op. 606	5	ReM	3
			Czerny Op. 606	8	LaM	3
			Czerny Op. 606	11	ReM	3
			Czerny Op. 606	29	ReM	3
			Queney Op. 176	1	DuM	2
			Queney Op. 176	10	ReM	2
			Queney Op. 176	14	LaM	2
			Queney Op. 176	18	LaM	2
			Queney Op. 176	21	Maj	2
			F. Burgmüller Op. 100	5	Faj	1
			F. Burgmüller Op. 100	8	DuM	1
			H. Borens Op. 61	1	DuM	2
			H. Borens Op. 61	2	DuM	2
			H. Borens Op. 61	3	SolM	3
			H. Borens Op. 61	4	Faj	3
			H. Borens Op. 61	5	DuM	3
			H. Borens Op. 61	6	DuM	3
			H. Borens Op. 61	15	LaM	3
			H. Borens Op. 61	21	Maj	3
			H. Borens Op. 61	31	Maj	3
			H. Borens Op. 61	35	LaM	3
			H. Borens Op. 61	36	Maj	3
			H. Borens Op. 61	38	SolM	3

İçinde gam çalışması bulunan etüdler tonlarına göre incelendiğinde en çok kullanılan tonun 15 eserle do majör olduğu saptanmıştır. Ayrıca fa majör, la majör, la minör, lab majör, Mib majör, mi minör, mi majör, re majör, simajör, si minör, sib majör, sol majör, sol minör tonlarında eserler bulunmaktadır.

Tablo 7. İçinde Arpej Çalışması Bulunan Etüdlerin Tonlarına ve Seviyelerine Göre İncelenmesi

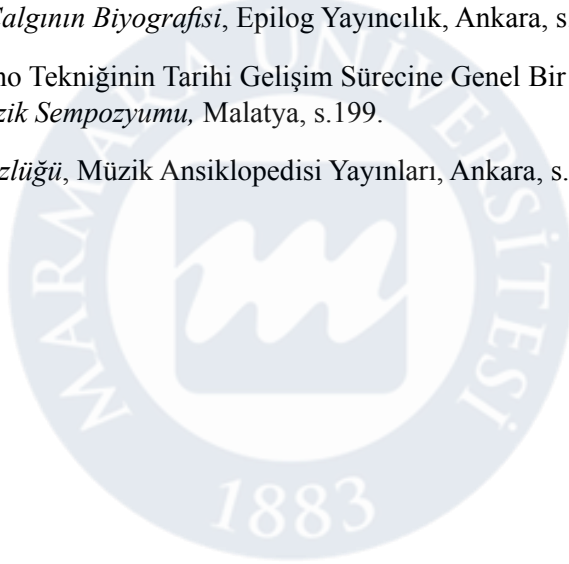
			Eser Adı	No	Tonu	Seviyesi
Arpej	Do maj	15	Czerny Op. 139	30	FaM	2
	Do min	1	Czerny Op. 139	37	DoM	2
	Fa maj	4	Czerny Op. 139	41	SolM	2
	Lab maj	1	Czerny Op. 139	55	FaM	2
	La min	1	Czerny Op. 139	70	DoM	3
	Mib maj	1	Czerny Op. 139	85	LabM	3
	Re maj	2	Czerny Op. 299	3	DoM	3
	Re min	1	Czerny Op. 299	11	DoM	3
	Reb maj	2	Czerny Op. 299	12	FaM	3
			Czerny Op. 299	30	DoM	3
			Czerny Op. 299	32	DoM	3
			Czerny Op. 599	20	DoM	1
			Czerny Op. 599	22	DoM	1
			Czerny Op. 599	23	DoM	1
			Czerny Op. 599	84	DoM	2
			Czerny Op. 599	96	ReM	3
			Czerny Op. 599	100	RebM	3
			Czerny Op. 636	7	DoM	3
			Czerny Op. 636	8	DoM	3
			Czerny Op. 636	9	FaM	3
			Czerny Op. 636	12	MibM	3
			Czerny Op. 636	14	Lamin	3
			Czerny Op. 636	18	RebM	3
			Czerny Op. 636	23	ReM	3
			Czerny Op. 636	24	DoM	3
			F. Burgmüller Op. 100	7	SolM	1
			H. Berens Op. 61	7	SolM	3
			H. Berens Op. 61	8	FaM	3
			H. Berens Op. 61	17	DoM	3
			H. Berens Op. 61	19	Domin	3
			H. Berens Op. 61	26	Remin	3
			H. Berens Op. 61	37	DoM	3

İncelenen eserlerde içinde arpej çalışması barındıran etüdler tonlarına göre araştırıldığında en çok Do majör tonunda eser olduğu gözlemlenmiştir.

Piyano eğitimi sırasında öğrenciler kişisel farklılıklarından dolayı, değişik teknik çalışmalarda güçlük çekerler. Kimi öğrenci sağ el eşitliğinde, kimi öğrenci sol el eşitliğinde güçlük çekerken, bir diğeri staccato pasajlarda zorlanabilir. Bu güçlükler öğrenilen tüm yeni teknikler için geçerli olabilir. Yapılan çalışma ile etüdler teknik güçlüklerine göre gruplanıp seviyelendirildiği için çalışmanın piyano eğitiminde sıkça kullanılan kaynak çalışması olacağı, gerek öğrenciler gerekse öğretmenler için kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Binbaşıoğlu, C. (1995), *‘Eğitim Psikolojisi’*, Gül Yayınevi, Ankara, s.363
- Ekinci, H. (2004), *‘Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. Pişano Derslerinde Karşılaşılan Teknik alıştırma Sorunu Hedefe uygun Teknik Alıştırma Örnekleri’*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, s.49, 50.
- Fink, S. (1992), *Mastering Piano Technique*, Amedeus Pres, s.4.
- Gültek, B. (2007), *‘Bir Çalgının Biyografisi*, Epilog Yayıncılık, Ankara, s.183
- Küçük, A. (2003), “Piyano Tekniğinin Tarihi Gelişim Sürecine Genel Bir Bakış”, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, Malatya, s.199.
- Say, A. (2009), *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, s.189.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ